RECEP TAYYİP
ERDOĞAN
ÜNİVERSİTESİ

İÇ KONTROL SİSTEMİ ANKETİ DEĞERLENDİRME SONUÇLARI

Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Eylül - 2016

İÇ KONTROL SİSTEMİ HAKKINDA

GENEL BİLGİLENDİRME

Genel Açıklama

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, TBMM'de 10/12/2003 tarihinde kabul edilerek 24/12/2003 tarihli 25326 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. 22/12/2005 tarih ve 5436 sayılı Kanunla 5018 sayılı Kanunda geçen bazı ifadelerde değişiklikler yapılarak Kanunun uygulanabilirlik kapasitesi artırılmış, iç kontrol sistemi yeniden tanımlanarak daha kapsayıcı hale getirilmiştir. Harcamaların gerçekleştirilmesinde işlem süreçlerinin hızlandırılması ve etkinliğinin artırılması için mali kontrol yetkilisi sistemden çıkarılarak, ön mali kontrol fonksiyonunun mali hizmetler birimlerinde gerçekleştirilmesi sağlanmış ve bu çerçevede mali hizmetler biriminin görev, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, harcamacı birimlerde sistemin uygulanması için gerekli olan ve iyi işleyen bir yapının oluşturulması ve geçmişte bu görevi yürüten Maliye Bakanlığı birimlerinin kaldırılarak idarelerin bünyesinde strateji geliştirme birimlerinin kurulması ve teşkilat yapılarında gerekli değişikliklerin yapılmasına dair bir takım düzenlemeler yapılmıştır.

İç Kontrol Tanımı

5018 sayılı Kanunun 55'inci maddesinde; İç Kontrol, "idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünü" olarak tanımlanmıştır.

İç Kontrolün Amaçları

Kanunun 56'ncı maddesinde iç kontrolün amaçları;

- Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini,

- Kamu idarelerinin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini,
- Her türlü mali karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesini,
- Karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesini,
- Varlıkların kötüye kullanılması ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını sağlamak olarak belirlenmiştir.

Üst Yöneticilerin Sorumluluğu

Kanunun 11'inci maddesinde, üst yöneticilerin, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden sorumlu oldukları ve bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecekleri hükme bağlanmıştır. Buna göre, üst yöneticilere, iç kontrol sisteminin kurulması ve gözetilmesi, iç kontrol sisteminin bir gereği olarak yazılı prosedür ve talimatların oluşturulması gibi her türlü düzenlemelerin yapılması, harcama yetkililerine ise görev ve yetki alanları çerçevesinde, idari ve mali karar ve işlemlere ilişkin olarak iç kontrolün işleyişini sağlama sorumluluğu verilmiş bulunmaktadır.

Kanunun 57'nci maddesinde ise, kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrol sistemlerinin harcama birimleri, muhasebe ve mali hizmetler ile ön mali kontrol ve iç denetimden oluştuğu belirtilmiş, yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için gerekli önlemlerin alınması öngörülmüştür.

Birim Yetkililerinin Sorumlulukları

Kanunun 60, 61, 63 ve 64'üncü maddelerinde, mali hizmetler birimleri, muhasebe yetkilileri ve iç denetçilerin iç kontrol alanındaki görev ve sorumluluklarına yer verilmiştir. Buna göre; mali hizmetler birimleri, idarenin iç kontrol sisteminin kurulması, standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapmak ve ön mali kontrol faaliyetini yürütmekten; muhasebe yetkilileri, ödeme emri belgesi ve eklerinin kontrolünden, muhasebe işlemlerinin

belirlenmiş standartlara ve usulüne uygun olarak kaydedilmesinden, raporlanmasından, muhafazasından ve denetime hazır halde bulundurulmasından; iç denetçiler ise idarelerin iç kontrol sistemlerinin denetlenmesinden ve geliştirilmesi yönünde önerilerde bulunmaktan sorumludurlar.

Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kanunun 60'ıncı maddesi ile 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15'inci maddesine dayanılarak hazırlanan Yönetmeliğin 9'uncu maddesinde iç kontrol mali hizmetler fonksiyonu kapsamında yürütülecek işler arasında sayılmıştır. Bu kapsamda yapılacak görevler; iç kontrol sisteminin kurulması, standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapmak, idarenin görev alanına ilişkin konularda standartlar hazırlamak, ön mali kontrol görevini yürütmek, amaçlar ile sonuçlar arasındaki farklılığı giderici ve etkililiği artırıcı tedbirler önermek olarak sayılmıştır. İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar İç kontrol ve ön mali kontrole ilişkin usul ve esaslar, 5018 sayılı Kanunun 55, 56, 57 ve 58'inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır. Diğer taraftan, 31/12/2005 tarihli ve 26040 (3. mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar" belirlenmiş ve bu esasların "İç Kontrol Standartları" başlıklı 5'inci maddesinde, Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce, görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği de belirtilmiştir.

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği

Kamu İç Kontrol Standartları COSO modeli, INTOSAI Kamu Sektörü İç Kontrol Standartları Rehberi ve Avrupa Birliği İç Kontrol Standartları çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmiştir. Bu kapsamda; Bakanlık tarafından hazırlanan ve 26/12/2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği" ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiş bulunmaktadır. Tebliğde, kamu idarelerinin, iç kontrol sistemlerinin Kamu İç Kontrol Standartlarına uyumunu sağlamak üzere; yapılması gereken çalışmaların tespit edilmesi, bu çalışmalar için eylem planı oluşturulması, gerekli prosedürler ve ilgili düzenlemelerin hazırlanması çalışmalarını

yürütmeleri belirtilmiştir. Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi 04/02/2009 tarihinde Maliye Bakanlığınca yayımlanan "İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı Rehberi", iç kontrol sistemlerini Kamu İç Kontrol Standartları ile uyumlu hale getirmek için yapılması gereken çalışmaların belirlenmesi, bu çalışmalar için eylem planı oluşturulması, gerekli prosedürler ve ilgili düzenlemelerin hazırlanması çalışmalarında kamu idarelerine rehberlik yapmak amacıyla hazırlanmış ve bu amaçla temel ilkeler belirlenmiştir.

Üniversitemizde İç Kontrol çalışmaları,

Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, kayıtların doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini amaçlayan iç kontrol sisteminin Üniversitemizde oluşturulmasına yönelik çalışmalar ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütülmüştür. Yapılan çalışmalarda aşağıdaki yol haritası izlenmiştir.

İlk eylem planı çalışması 03.04.2009 tarih ve 100 sayılı oluruyla Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlama grubunun oluşturulmasıyla başlanılmış olup 2009 yılı Ağustos ayında tamamlanarak yürürlüğe konulmuştur.

İkinci eylem planına 2013 yılı Nisan ayı itibariyle başlanılarak 2009 yılında hazırlanan eylem planı gözden geçirilerek 19.09.2013 tarih ve 568 sayılı olurla onaylanarak yürürlüğe konulmuş ve bu kapsamda İç Kontrol Genelgesi, Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi, İç Kontrol Afişi, Soru ve Cevaplarla İç Kontrol Kitapçığı ile İç Kontrol Broşürü hazırlanarak iç kontrol eğitimleri düzenlenmiştir.

2014 yılı sonlarına kadar iç kontrol çalışmalarında önemli mesafe kaydedilmiştir. Ardından çeşitli sebeplerden dolayı bu çalışmalara yeterli zaman ayrılamamış ve bu eylem planının yeniden revize edilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Bu kapsamda 2015 yılı içerisinde yeniden İç Kontrol Uyum Eylem Planı Hazırlama Grubu oluşturularak mevcut planının revize işlemlerine başlanılmış, yapılan toplantılar sonucu yeni gelişmeler ışığında hazırlanan eylem planı 12.11.2015 tarih ve 33 sayılı üst yönetici oluruyla yürürlüğe girmiştir. Ancak Strateji Geliştirme Daire Başkanlığımızdaki İç Kontrol Şube Müdürünün sık sık değişmesinden ve çeşitli sebeplerden dolayı süreç yavaş işlemektedir.

“İÇ KONTROL DEĞERLENDİRME ANKETİ”

DEĞERLENDİRME SONUÇLARI

GENEL DEĞERLENDİRME

Üniversitemiz Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı tarafından Bilgi İşlem Daire Başkanlığına web tabanlı anket programı hazırlatılmış olup, anket programının test çalışması tamamlanarak ilk anket uygulaması İç Kontrol Sistemi üzerine yapılmıştır.

Bu anket programıyla kurumun maddi kaynaklarının daha verimli kullanılması, anket sonuçlarının anında değerlendirilebilmesi manuel anketlerde yaşanan hataların minimuma indirilmesi ve zaman tasarrufu sağlanması amaçlanmış olup, bu programlar farklı alanlarda da kullanılacak olup, diğer birimlerin de hizmetine açılacaktır.

Daire Başkanlığımız tarafından kurumun İç Kontrol Sistemi algılama düzeyini belirlemek amacıyla hazırlanan 'İç Kontrol Değerlendirme Anketi' 15 Haziran 2016 tarihinde REBİS sistemi üzerinden Üniversitemizin akademik ve idari personelinin bilgisine sunulmuş olup, anket 10 Temmuz 2016 tarihinde sonlandırılmıştır.

Hazırlanan İç Kontrol Değerlendirme Anketi'ne toplamda 827 kişi katılmış olup toplamda katılım oranı yaklaşık olarak % 63 olmuştur. Kişi birim, unvan, yaş, cinsiyet veya merkez-ilçe teşkilatlarda görev yapıp yapmadığı göz önünde bulundurulmadan yapılan ankete, katılım oranının yüksek olması, anket sonuçlarının üniversite geneline yorumlanabileceğini göstermektedir. İç Kontrol birimi tarafından hazırlanan ve demografik bilgilerin yer almadığı anket çalışmasında toplamda 11 soru sorulmuştur.

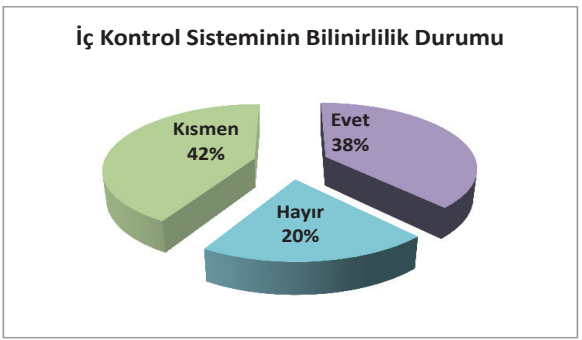

Yapılan değerlendirmeler sonucunda, İç Kontrol Sistemi hakkında araştırmaya katılan kişilerin yaklaşık olarak %42'sinin kısmi ve %38'inin ise genel bir bilgiye sahip olduğu, %20'lik bir kesimin ise İç Kontrol Sistemi hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

İlk değerlendirmeler ışığında ankete katılanların yaklaşık olarak %80'inin bilgi sahibi olduğu, %20'lik bir kısmın iç kontrol sistemi ile ilgili herhangi bir bilgisi olmadığı görülmektedir. Bu iç kontrol sürecinin tüm üniversiteye tam olarak anlatılamadığı ya da yapılan eğitimler, seminerler ya da bilgilendirmelerin üniversitenin her birime ulaşmadığı veya dikkate alınmadığını göstermektedir.

İç Kontrol Sisteminin işleyişi ve detayları ile ilgili olarak sorulan sorular göz önüne alındığında gerek Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı'nca gerekse birimlerce yapılan çalışmalara tüm personelin katılımının artırılması gerektiği, sistemin daha basit ve sade bir dille anlatılarak uygulamalı olarak sistemin işleyip işlemediğininin gösterilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Sistem dışında kalan kişilerin sistem içine alınması, Üniversitemizin tüm kişi, birim ve bölümleriyle kurumsal olarak sisteme entegresi öncelikli hedef olarak belirlenmeli, ardından yapılacak anketteki düşük yüzdelere sahip olan görüşler hakkında çalışmaların sistematik bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

"İç Kontrol Değerlendirme Anketi" sonuçlarına göre İç Kontrol Sistemi anket katılımcılarına göre hesaplanan sayısal bilgiler her bir soru için aşağıda yüzdelikler halinde gösterilmiştir.

1- **İç Kontrol Sistemini genel hatlarıyla biliyorum.**

Tablodan da anlaşılacağı gibi ankete katılan 827 kişiden 314 kişinin genel bilgi sahibi olduğu, 344 kişinin kısmen bilgi sahibi olduğu, 169 kişinin de bilgi sahibi olmadığı görülmektedir.

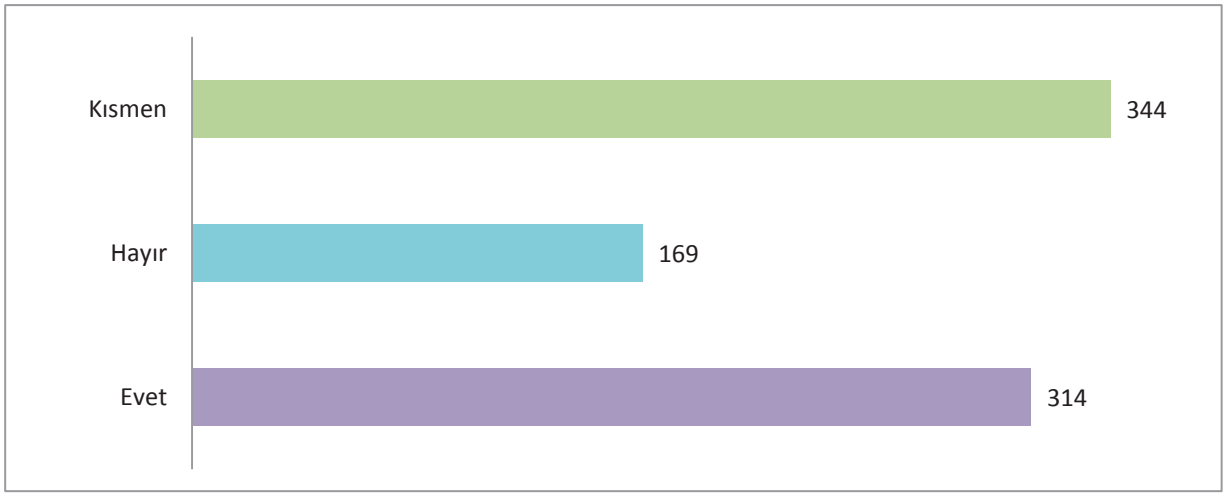

2- İç Kontrol Sistemi uygulamalarını basit ve anlaşılır buluyorum.

İç Kontrol Sistemi uygulamalarını basit ve anlaşılır bulanların oranı %28,9 olup, kısmen anlaşılır bulanlar %48,70, anlaşılır bulmayanlar ise %22,40 oranındadır.

Anlaşılır bulanların oranının % 28,9 olması düşük bir oran olup, sistemin daha anlaşılır hale getirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

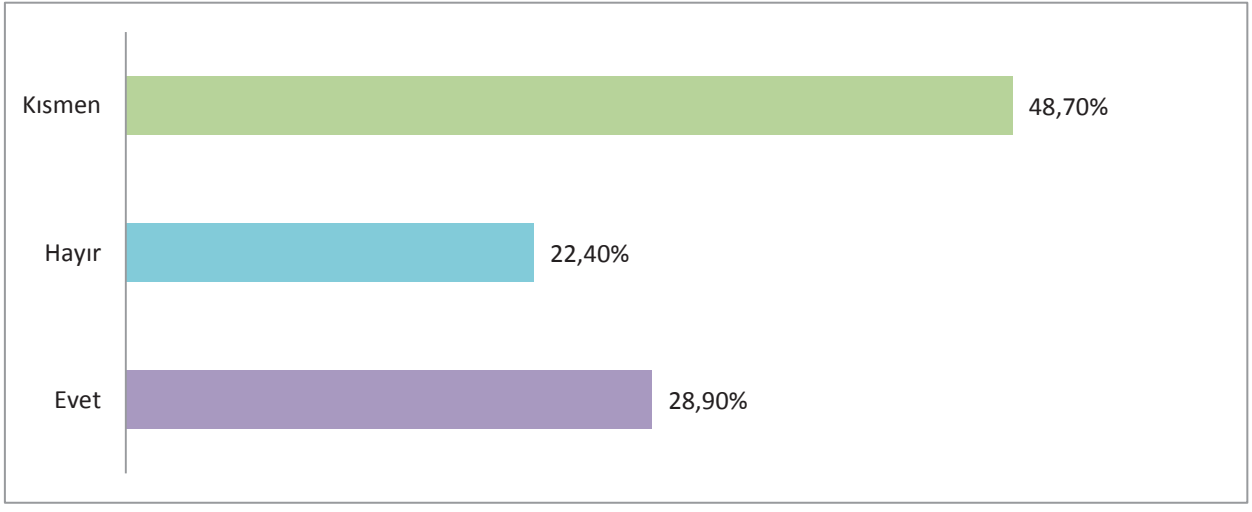

3- İç Kontrol Sisteminin kuruma/birime faydalı olduğunu düşünüyorum.

Sistemin kuruma/birime faydalı olduğunu düşünenler %60,90, kısmen faydalı olduğunu düşünenler %28,90, faydalı olmadığını düşünenler ise %10,20 lik dilimi oluşturmaktadır. Faydalı olmadığını düşünenlerin oranının az olması İç Kontrol Sisteminin gelecekte uygulanabilirlik ihtimalini güçlendirmektedir.

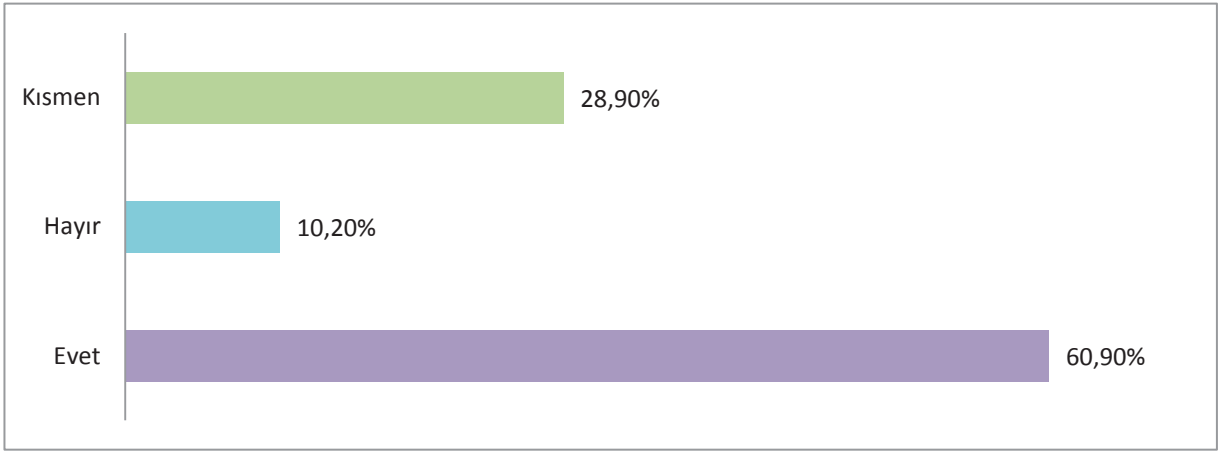

4- İç kontrol sistemi ve işleyişi yönetici ve personel tarafından sahiplenip ve desteklenmektedir.

Sistemin desteklendiğini düşünenler %44,70 lik kısmı oluştururken kısmen desteklendiğini düşünenler %39,50 luk, desteklenmediğini düşünenler ise %15,80 lik kısmını oluşturmaktadır. Sistemin desteklendiğini düşünenlerin oranının artırılması için yöneticilerin konuya daha duyarlı olmaları gerektiği değerlendirilmektedir.

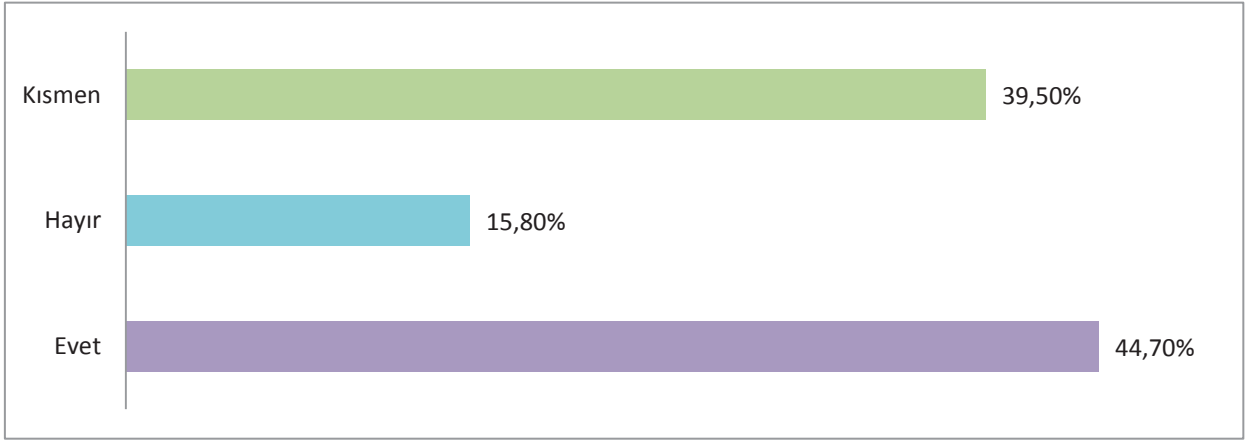

5- Biriminizin yöneticileri iç kontrol sisteminin uygulanmasında personele örnek olmaktadır.

İç Kontrol Sisteminin uygulanmasında yöneticilerin personele örnek olduğunu düşünenler %43,90, kısmen örnek olduğunu düşünenler 39,60, örnek olmadığını düşünenler ise %16,50 lik kısmı ise örnek olmadığını düşünenler oluşturmaktadır.

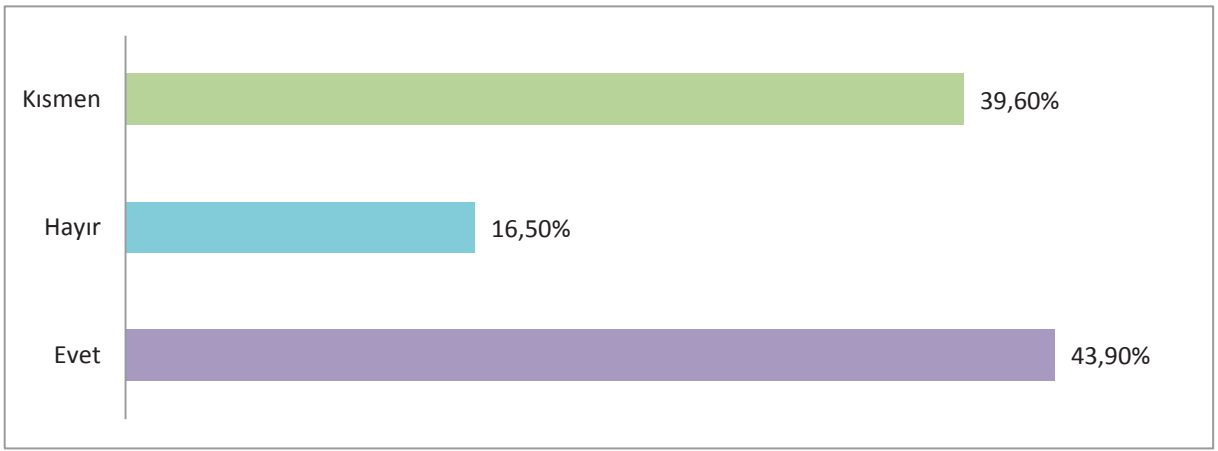

6- Etik kurallar bilinmekte ve tüm faaliyetlerde bu kurala uyulmaktadır.

Etik kuralların bilindiğine ve bu kurallara uyulduğuna evet diyenler %46 lık kısmı oluştururken kısmen katılanlar %36,90 lık, katılmayanlar ise %17,10 luk kısmı oluşturmaktadır. Evet diyenlerin oranının %46 seviyelerinde olması etik kuralların yeterince uygulanmadığını, bu konuda prosedürlerin belirlenmediğini göstermekte olup, etik komisyonunun aktif olarak çalışma yapmasının gerektiği değerlendirilmektedir.

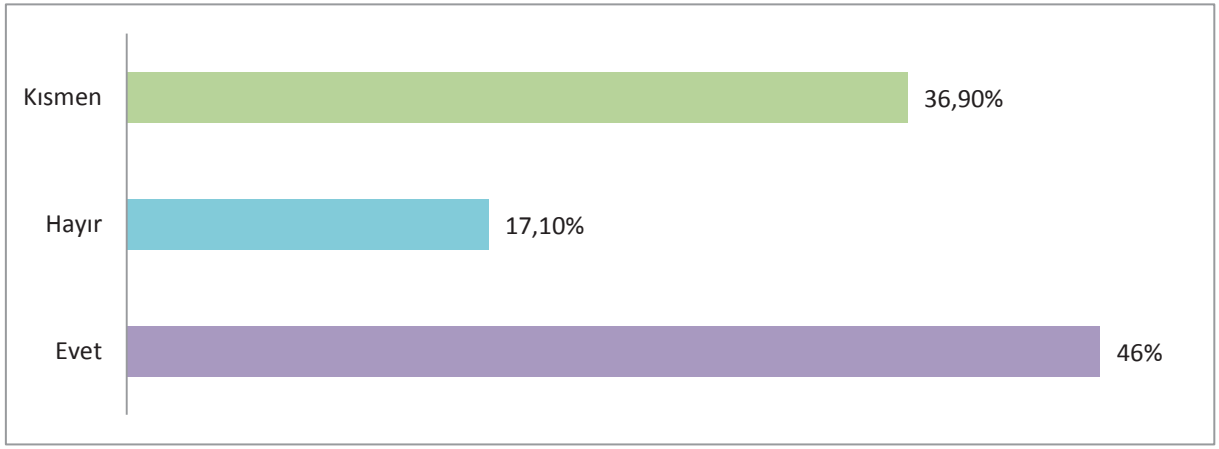

7- Kamu etik kurallarına ek olarak biriminiz için oluşturulmuş davranış kuralları/ etik kurallar vardır.

Kamu etik kurallarına ek olarak birimimizde etik kuralların olduğu sorusuna verilen cevapların dağılım yüzdesi aşağıdaki tablodadır.

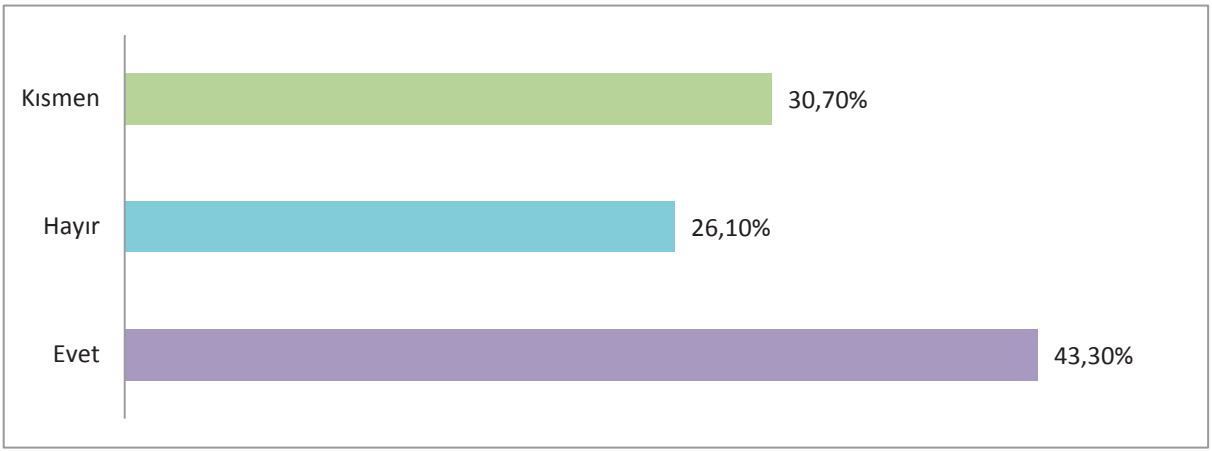

8-Birimimde İç Kontrol konusunda eğitimler ve toplantılar yapılmaktadır.

Tablodan da anlaşılacağı üzere İç Kontrol konusunda toplantılar yapıldığına katılanların oranı %24 tür. Bu oranı yükseltmek için eğitim ve toplantıların çoğaltılması ve katılımın artırılması hedeflenmektedir.

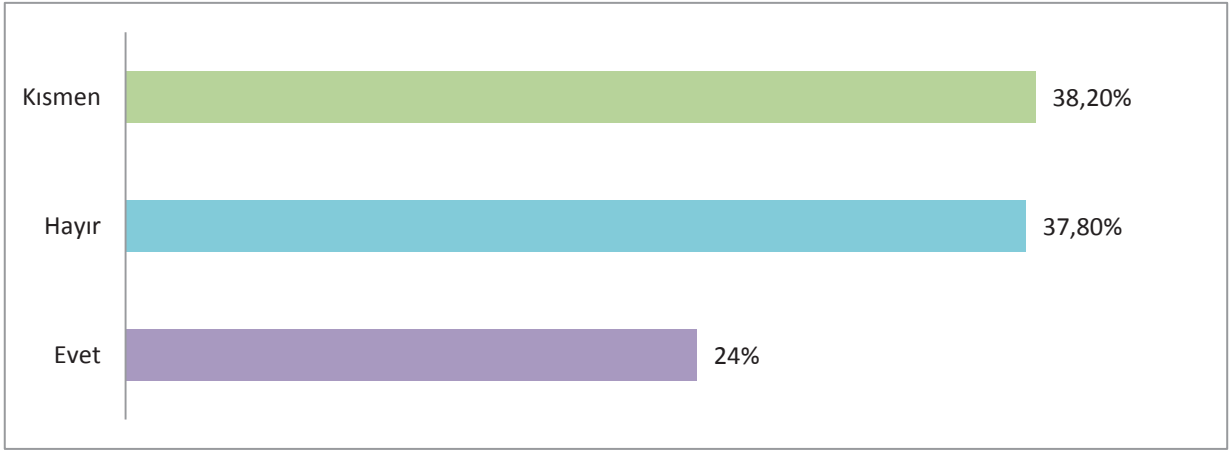

9- Birimin yönetici ve personeli görevlerini etkin ve etkili bir şekilde yürütebilecek bilgi, deneyim ve yeteneğe sahiptir.

Sistemin etkin ve etkili bir şekilde yürütülebileceğine katılanlar %52,20 lik kısmı oluşturmakta olup, katılmayanlar %12,70 lik küçük bir kısmı oluşturmaktadır. Kısmen ve hayır diyenlerin oranı da %48 olup, bu oranın düşürülmesi için birim yöneticilerinin çeşitli eğitimlere katılarak kendilerini geliştirmeleri gerektiği değerlendirilmektedir.

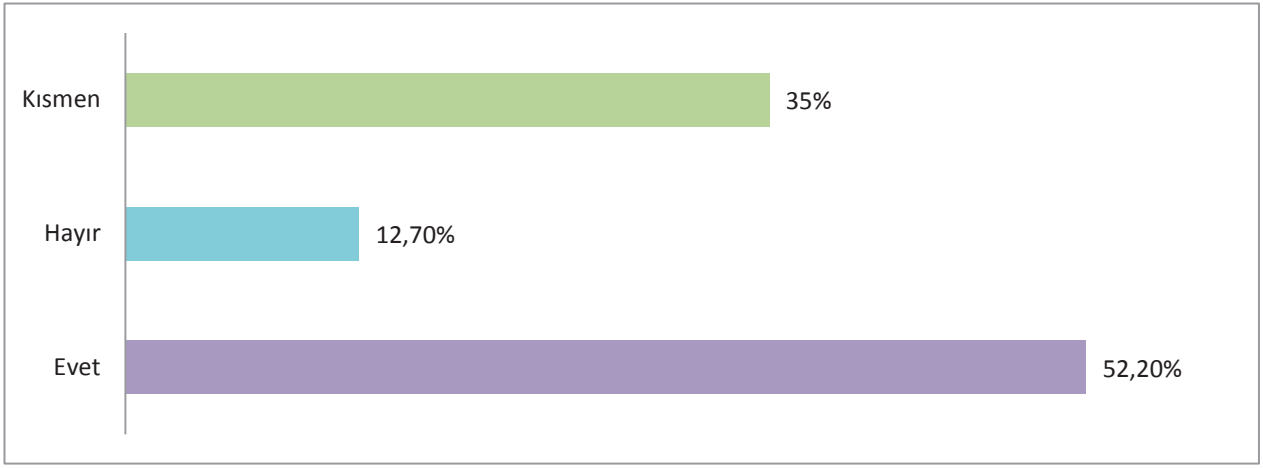

10- İç Kontrol süreçleri kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesinde önemli bir rol almaktadır.

İç Kontrol Sisteminin kurum amaçlarının gerçekleşmesinde önemli rol oynadığını düşünenler %53,50 oranındadır. Bu oranın düşük olmasının sebebi Stratejik Plandaki amaç ve hedeflerle İç Kontrol Sisteminin amacının örtüştürülememesinden kaynaklandığı değerlendirilmekte olup, İç Kontrolün asıl amacının Üniversitemizin vizyonuna ulaşmak için yapılması gereken işler ve alınması gereken tedbirler olduğundan bu iki sistem arasındaki kurgulamanın daha doğru yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

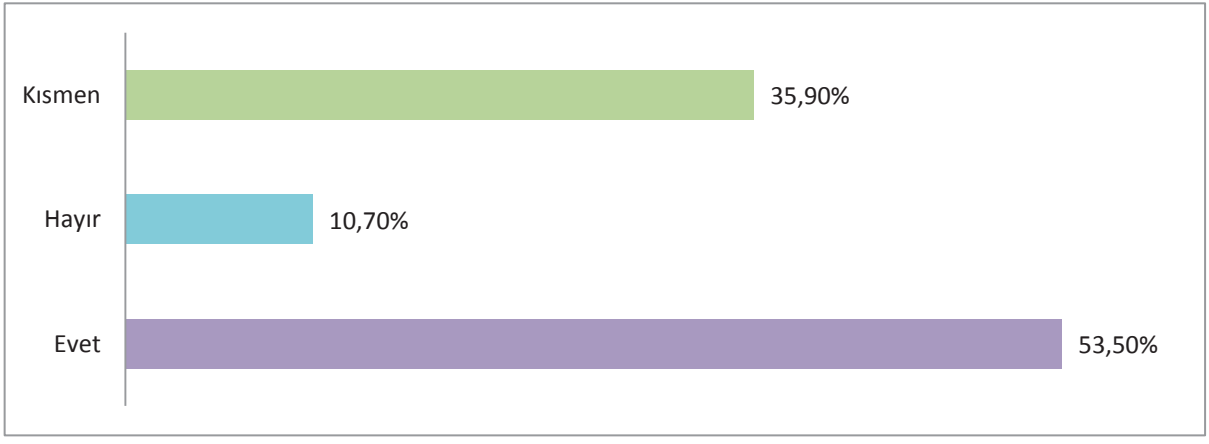

11- İç Kontrol Sisteminin geliştirilmesine yönelik Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı tarafından bilgilendirmeler yapılmaktadır.

Yandaki grafikte İç Kontrol Sisteminin geliştirilmesine yönelik Strateji Geliştirme Daire Başkanlığının katkısı olduğunu düşünenler %39, kısmen düşünenler %35,40, düşünmeyenler ise %25,60 lık kısmı oluşturmaktadır. Bilgilendirme yapıldığını düşünenlerin oranının düşük olması Strateji Daire Başkanlığı olarak bu konuda yeterli olunamadığını göstermekte olup, bu konuya daha fazla katkı sağlayabilmek için gerekli personel ihtiyacının karşılanarak ve yeterli zaman ayırmak suretiyle bu oranın yükseltileceği değerlendirilmektedir.

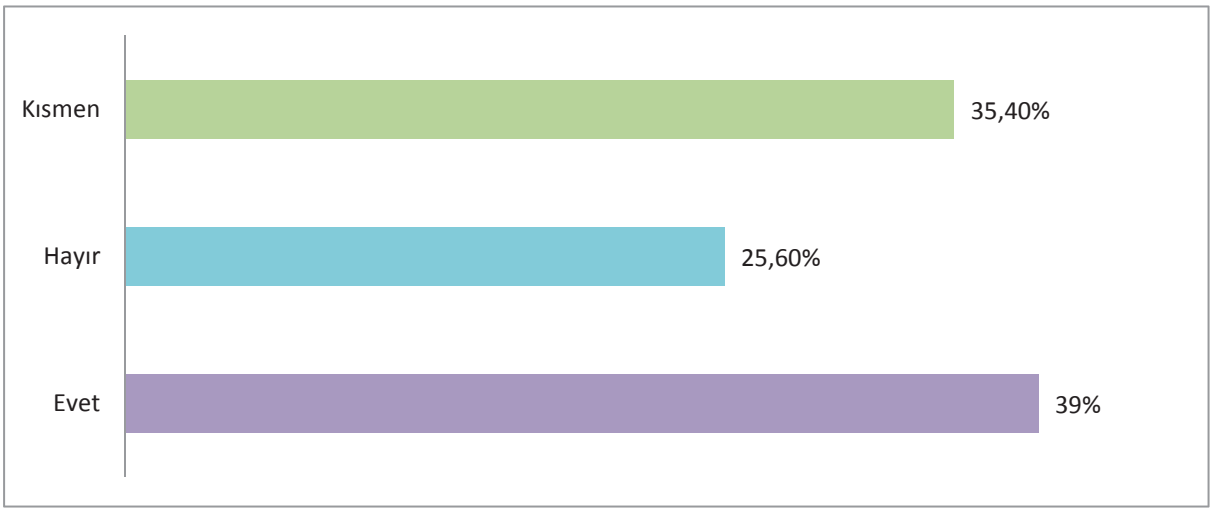
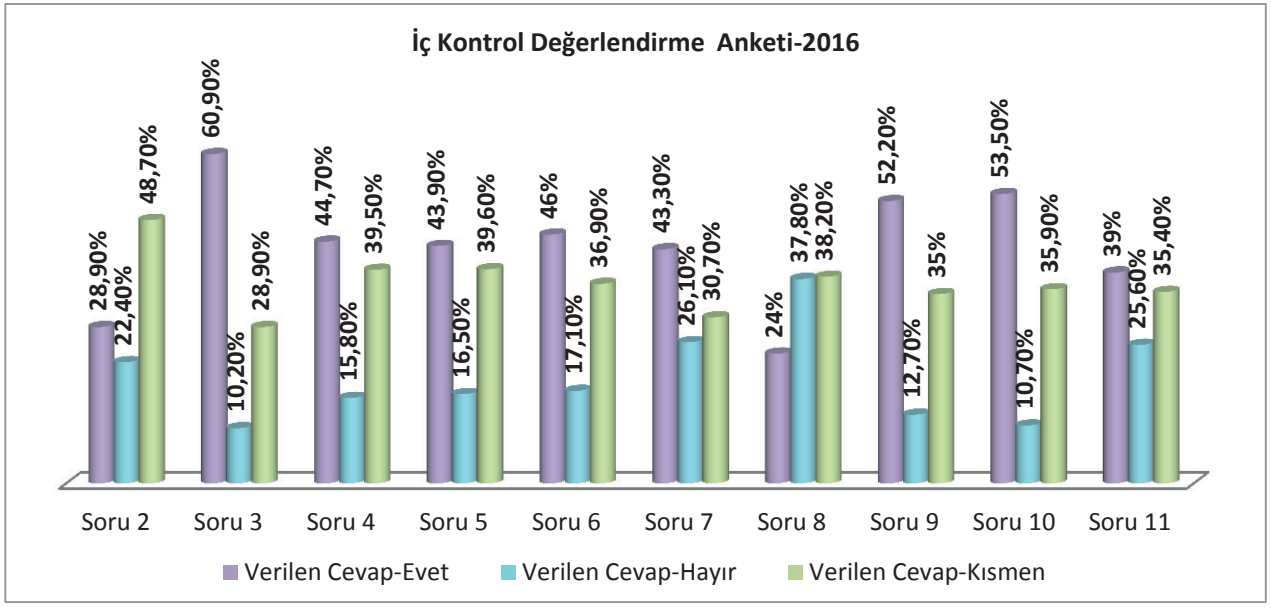
İç Kontrol Sistemi anketine katılanların sorulara verdikleri cevaplar aşağıdaki tabloda özet olarak verilmiştir.